

Notitie

Referentienummer
DT/345310.1603

Kenmerk
345310

Datum
16-03-2018

Betreft
Ecologische beoordeling drijvende eilanden

Auteur
Daniel Tuitert
Adviseur ecologie
Sweco Nederland bv

1 Inleiding

K3Delta is bezig met de herinrichting van het gebied Lingemeren. In het plan is vooral onderzocht hoe de beoogde multifunctionele ontgronding er daadwerkelijk uit kan zien op deze locatie en tot wat voor een ruimtelijke kwaliteit dit kan leiden. Hiervoor zijn in het verleden verschillende natuuronderzoeken uitgevoerd. K3Delta is echter voornemens om een wijziging in het ontwerp door te voeren. In de Blauwkampseplas wordt een deel van het schiereiland Zijveling vervangen door de aanleg van drijvende eilanden in combinatie met een drijvend zonnepark. Langs de drijvende eilanden wordt een wandelpad met vlonders aangelegd, waardoor een deel van deze eilanden toegankelijk wordt voor recreatieve doeleinden. De eilanden die voor natuur worden ingericht worden niet toegankelijk voor recreanten. De voorgenomen wijziging heeft mogelijk consequenties voor de als gevolg van het inrichtingsplan voorziene natuurwaarden. K3Delta heeft Sweco gevraagd om een beoordeling te maken van de ecologische consequenties van de voorgenomen wijziging. In voorliggende notitie zijn de resultaten van de ecologische beoordeling weergegeven.



Figuur 1-1: Plangebied ontwikkeling Lingemeren (rood omlind).



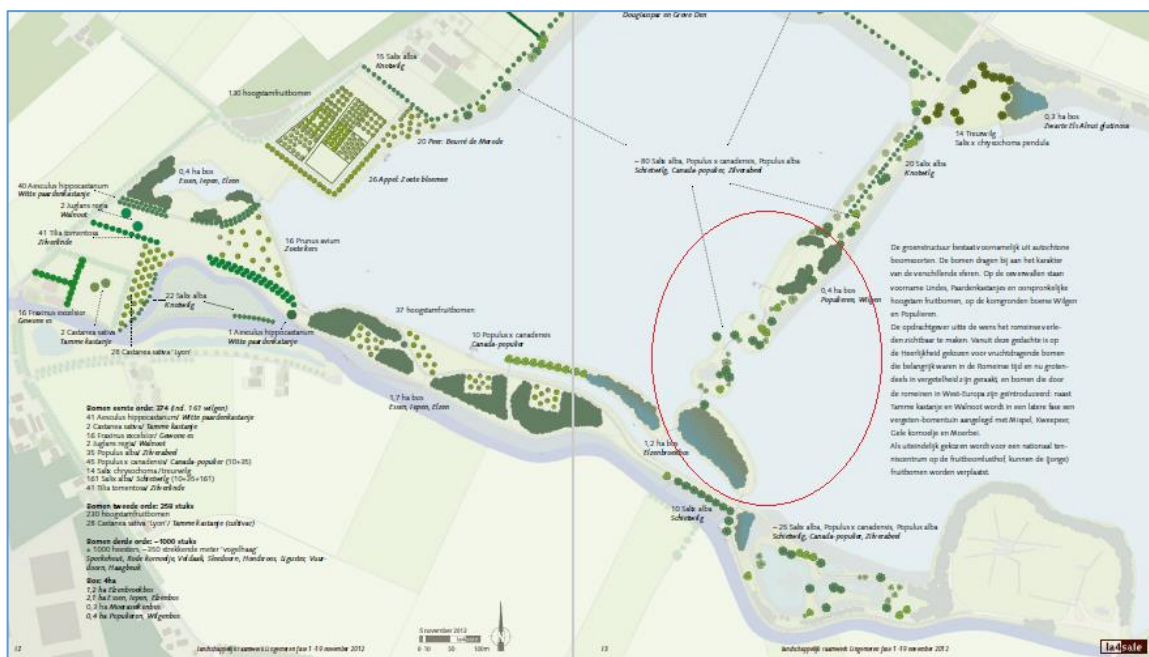
Figuur 1-2: Nieuwe inrichting plangebied met drijvende eilanden en drijvend zonnepark.

2 Beschrijving huidige en toekomstige situatie

2.1 Schiereiland Zijveling

In het oorspronkelijke inrichtingsplan is ter plaatse van de Zijveling voorzien in een schiereiland tussen de Blauwekampseplas en het Lingemeer over de gehele lengte tussen de noord- en zuidoevers van de plassen. Het zuidelijke deel van dit schiereiland bestaat uit enkele gereconstrueerde eilandjes. De huidige locatie van dit schiereiland heeft een beperkte ecologische waarde. Momenteel is hier een akkerbouwperceel aanwezig, waarvan een deel nog wordt afgegraven voor het vergroten van de Blauwekampseplas. Zowel tijdens het natuuronderzoek van Grontmij in 2011 als tijdens de actualisatie van de natuurtoets door Sweco in 2017 zijn er geen bijzondere natuurwaarden aangetroffen op de huidige locatie van het schiereiland. Het betreft een vrij voedselrijke bodem (akkerbouwgrond) waarop geen beschermde plantensoorten groeien. De huidige oeverzone langs de oostzijde van het schiereiland vormt wel een geschikte pleisterplaats voor allerlei watervogels. Dit is echter op meerdere plekken langs de oevers van de nieuwe Blauwekampseplas en het Lingemeer aanwezig.

In het oorspronkelijke inrichtingsplan had het schiereiland met name een recreatieve functie (wandelpad), waarbij het schiereiland wel een groene invulling krijgt. Er was voorzien in de aanplant van bomen en struikgewas in de vorm van solitaire beplanting (schietwilg, populier en zilverbeem) en enkele bosschages (0,4 ha wilgen- en populierenbosjes en 1,2 ha elzenbroekbos) ondermeer op de zuidelijk gelegen eilandjes. Deze eilandjes waren voorzien van natuurvriendelijke oevers. In het nieuwe ontwerp met drijvende eilanden komt dit bos grotendeels te vervallen en vervallen ook de flauwe oeverzones van de zuidelijk gelegen eilandjes. Langs de zuidoever van de Blauwekampseplas worden echter nog altijd op verschillende plekken bosschages aangeplant, waaronder meer aaneengesloten wilgen- en populierenbosjes en elzenbroekbos.

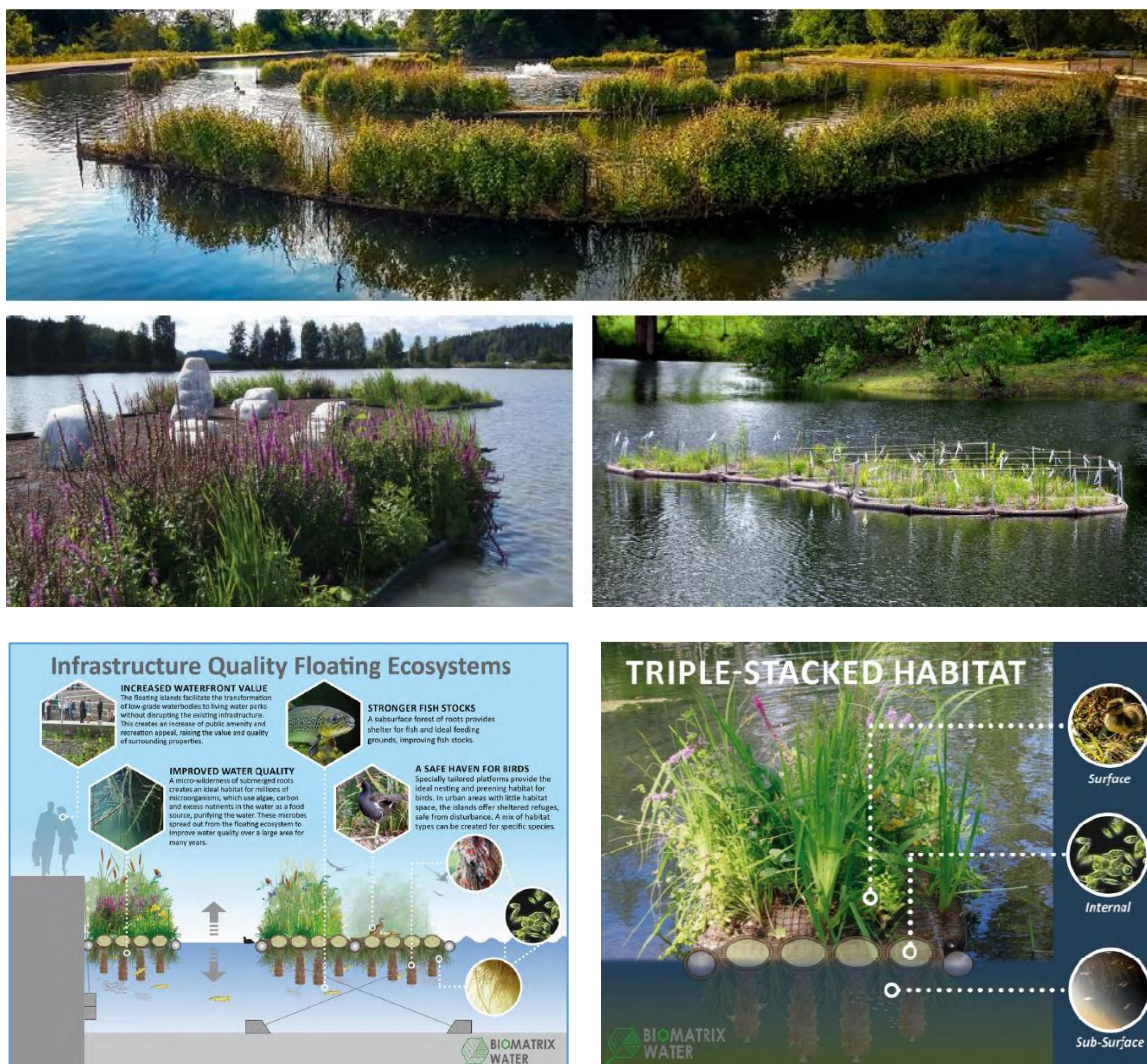


Figuur 2.1: Oorspronkelijke inrichting zuidelijk deel van het schiereiland, waar nu is voorzien in de aanleg van drijvende eilanden (rood omcirkeld).

2.2 Drijvende eilanden

Op de plek van het zuidelijke deel van het schiereiland is in plaats daarvan nu voorzien in de aanleg van meerdere drijvende eilanden langs een wandelpad. Een deel van de drijvende eilanden krijgt een natuurfunctie. Deze eilanden worden onder meer ingericht als riet- en moerasnatuur, waardoor ze geschikt zijn als leefgebied voor verschillende soorten riet- en moerasvogels. Deze eilanden worden niet onderling verbonden met eilanden die een meer recreatieve functie krijgen, waardoor betreding en daarmee gepaard gaande verstoring wordt voorkomen. Er worden ook enkele eilanden ingericht als broedplaats voor grondbroeders zoals meeuwen, visdiefjes en andere sterns. Deze eilanden krijgen (deels) een kaal substraat van zand en/of schelpen. Ook voor deze broedeilanden geldt dat ze niet onderling verbonden worden met eilanden die een meer recreatieve functie krijgen, waardoor betreding en daarmee gepaard gaande verstoring wordt voorkomen.

De structuur onder de drijvende eilanden zal snel begroeid raken met waterplanten die voedsel voor vissen opleveren in de vorm van insectenlarven, waterslakken en andere waterdier- tjes en vormen tevens een ideale schuil- en paaipplaats voor vissen.



Figuur 2.2: Voorbeelden natuurinrichting drijvende eilanden.

3 Ecologische beoordeling

Het vervangen van het zuidelijk deel van de in het oorspronkelijke inrichtingsplan voorziene schiereiland Zijveling tussen de Blauwkampseplas en het Lingemeer voor enkele kunstmatige drijvende eilanden heeft per saldo een positief effect op de natuurwaarden in het gebied. Het schiereiland dat was voorzien heeft momenteel een beperkte ecologische waarde. De oeverzones zijn geschikt als leefgebied voor verschillende soorten watervogels. Deze kunnen echter ook elders langs de oevers van de Lingemeren pleisteren, rusten en foerageren. In het oorspronkelijke inrichtingsplan had het schiereiland met name een recreatieve functie (wandelpad), waarbij het schiereiland wel een groene invulling zou krijgen. Er was onder meer voorzien in de aanplant van bomen en struikgewas in de vorm van solitaire beplanting (schietwilg, populier en zilverabeel) en enkele boschages (0,4 ha wilgen- en populierenbosjes en 1,2 ha elzenbroekbos). Deze bosjes zijn vooral voor (zang)vogels van betekenis. In het nieuwe ontwerp met drijvende eilanden komt dit bos grotendeels te vervallen. Langs de zuidoever van de Blauwkampseplas worden echter nog altijd op verschillende plekken boschages aangeplant, waaronder meer aaneengesloten wilgen- en populierenbosjes en elzenbroekbos. Er blijft dus veel boshabitat aanwezig als broedplaats voor zang- en roofvogels langs de oevers van de plassen. De in het oorspronkelijke ontwerp opgenomen opgespoten eilandjes zouden flauwe taluds krijgen en daarmee dus ondiepe zones met waterplanten en zandige/slikke oevers. Dit vormt met name voor vissen (paai- en

schuilgelegenheid) en watervogels en steltlopers geschikt leefgebied. Dit vervalt bij de drijvende eilanden. Er blijven langs beide plassen echter veel flauwe en zandige oevertaluds aanwezig. De drijvende eilanden bieden bovendien ook vissen een ideale leefomgeving. Onder water zijn immers verticale wanden voorzien die snel begroeid zullen raken met waterplanten en zo voedsel, schuil- en paaipplaatsen voor vissen vormen.

De kunstmatig aangelegde eilanden krijgen deels een natuurbestemming, waarbij onder meer riet- en moerasnatuur en broedgebied voor grondbroeders wordt gecreëerd. Hiervan kunnen diverse soorten riet- en moerasvogels zoals kleine karekiet, rietzanger, blauwborst, rietgors, watersnip en baardmannetje, amfibieën en grondbroeders zoals meeuwen, visdief en andere sterns profiteren. Met name voor riet- en moerasvogels en amfibieën geldt dat er in de huidige situatie en in het oorspronkelijke inrichtingsplan weinig ruimte was voor leefgebied voor deze soorten. Het voordeel van het creëren van leefgebied voor riet- en moerasvogels op drijvende eilanden is dat deze minder goed toegankelijk zijn voor mensen en roofdieren zoals de vos, waardoor ze hier meer rust kunnen vinden dan langs de oevers van de plassen. De eilanden bieden ook vissen een ideale leefomgeving in de vorm van voedsel, schuil- en paaipplaatsen. Geconcludeerd wordt dat het vervangen van een deel van het schiereiland Zijveling en de opgespoten eilanden uit het oorspronkelijke ontwerp door enkele kunstig aangelegde drijvende en grotendeels voor natuur ingerichte eilanden weliswaar leidt tot minder ondiepe zones en flauwe oeverzones dan in het oorspronkelijke ontwerp, maar per saldo wel tot een positief effect op de biodiversiteit in het gebied leiden. Vanuit dat oogpunt is het aanleggen van de drijvende eilanden derhalve aan te bevelen.



Figuur 3-1: Broedende visdieven op een broedeiland.



Figuur 3-2: Riet- en moerasbroedvogels die op de drijvende eilanden kunnen broeden.

4 Aanbevelingen

Het vlonderpad dat toegang geeft tot de drijvende eilanden zou voor natuur optimaler ingericht kunnen worden door langs een zijde daarvan een doorlopende rietzone van enkele meters breed of pluksgewijs enkele rietzones aan te leggen. Deze rietzones zouden als schuil- en paaiplaats voor vissen kunnen dienen en in het riet kunnen allerlei rietvogels tot broeden komen. Weliswaar loopt er een wandelpad direct langs deze rietzone, maar soorten als kleine karekiet en rietzanger zouden desondanks aan de waterzijde van de rietzone kunnen broeden. Deze soorten worden vaker in rietzones op korte afstand van wandel- en/of fietspaden als broedvogel aangetroffen.



Figuur 4: Voorbeeld vlonderpad met rietzone erlangs.